

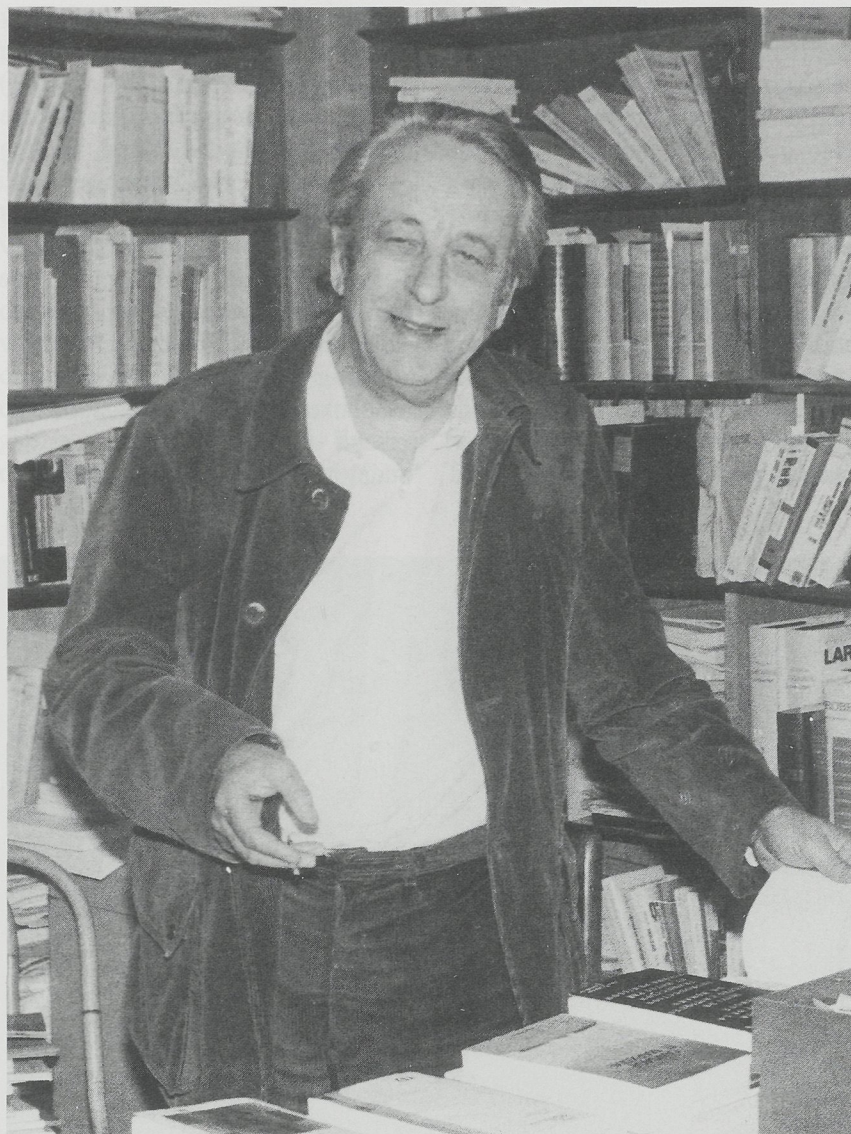
Louis Althusser: leer en leven waren niet meer op één noemer te krijgen.
Foto ABC-press

aannemelijke veronderstelling. Volgens haar komt die wil tot wetenschappelijkheid niet zozeer voort uit een verlangen om op de natuurwetenschappen te lijken. Zij denkt dat het meer te maken heeft met het feit dat de journalistiek, de literatuur, de kerk, het maatschappelijk werk uitspraken doen op gebieden als maatschappelijke ontwikkeling, opvoedingswijzen, de individuele identiteit van mensen. De sociale wetenschappen moeten concurreren met al die sectoren, ze moeten aantonen dat hun inzichten *very special* zijn. Anders dan bij de natuurwetenschappen is de kwaliteit van het produkt niet zo gemakkelijk van het produkt zelf af te lezen. Het verschil tussen wetenschap en niet-wetenschap moet daarom gegarandeerd worden door de manier waarop kennis tot stand is gekomen, door de produktiewijze ervan, de methodologie dus. Dehue: "Onder verwijzing naar het 'hoe' van het vak demarceren de sociale wetenschappen zich van hun vele 'niet-wetenschappelijke' concurrenten en aldus legitimeren zij hun plaats in de maatschappij. Met andere woorden: de methodologie verschaft de sociaal-wetenschappelijke disciplines hun wetenschappelijke identiteit."

Niet in alle onderdelen van de sociale wetenschappen heerst een harde methodologische discipline. Binnen de antropologie bijvoorbeeld is de betekenis van het empirisch-analytische denken nooit bijzonder groot geweest, maar weinig antropologen zullen met behulp van enquête-formulieren

'Het is nu eenmaal zo dat één dwaze meer hypothesen kan bedenken dan tien wijzen kunnen toetsen.'

en statistische methoden de initiatie-rituelen van een inheemse stam in West-Senegal onderzoeken. Zulke methoden zijn niet het meest probante middel om het vertrouwen van de lokale bevolking te winnen. In de psychologie heeft het empirisch-analytische denken zich wel nadrukkelijk gevestigd. Dit denken

heeft zich zelfs dusdanig breed gemaakt dat alle concurrerende benaderingen van de rand van het wetenschappelijk bedrijf zijn gevallen of zich tevreden moeten stellen met een nis op een weinig opvallende plek. Die dominantie heeft zo zijn gevolgen: bij beginnende psychologie-studenten moet een schakelaar volledig worden omgezet, willen zij hun studie kunnen voortzetten. Het is een universeel verschijnsel dat de verwachtingen van een beginnende student en de realiteit die hij ontmoet zelden met elkaar samenvallen, maar vermoedelijk is bij geen andere studie dan de psychologie de tegenspraak tussen beide zo groot. Psychologie heet de wetenschap van de individuele mens te zijn, maar het gaat daarbij wel om een mens van wie het unieke en onvoorspelbare is weggefilterd ten gunste van het algemene patroon, de wetmatigheid. Het individu van de wetenschappelijke psychologie is een beetje een

saaie piet. Het is een vertederend romantisch ideaal om de psychologie te zien als een training in mensenkennis, als het verwerven van een meevoelend inzicht in lijden en verdriet. De wetenschappelijke praktijk heeft echter niet zo veel op met tranen en bekentenissen, des te meer met het vaststellen van emotionele statistische samenhangen. In het kader van de empirische cyclus kan het verhaal van een zielig hoopje mens over de bijzondere ontstaansgeschiedenis van zijn neurose, hartverscheurend zijn. Maar voor de nuchtere onderzoeker zal dit relaas er vooral toe dienen om betrokkene een plaatsje te kunnen toedelen op zijn met zoveel zorg geconstrueerde neuroticisme-schaal. Jezelf bekwamen tot empirisch-analytisch onderlegd psycholoog is dan ook niet in de laatste plaats een oefening in afstandelijkheid. Het vertederende ideaal van de psychologie als mensenkennis wordt al-